

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter večja po pošti prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 80 kr. za četr leta. — Za tuj dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. Za oznanila plačuje se od štiri-stope peti vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Telefon št. 34.

Položaj.

Na Dunaju, 27. novembra.

V soboto je imel ministerski svet sejo, v kateri se je posvetoval o parlamentarnem položaju, kateri se je zadnje dni nekoliko premenil.

Vlada je upala, da konča nagodbeni odsek posvetovanja o trgovinski in carinski pogodbi vsaj do cesarjevega jubileja, tako da bi mogla priti ta predlogu takoj v prvi seji meseca decembra v plenumu na razpravo in bi mogla biti že pravočasno rešena, kar bi bilo za vlado velik moralen uspeh.

To upanje se ni izpolnilo. Posvetovanja v odseku kar ne morejo naprej, ker jih nemška opozicija zadržuje z dolgimi govorji. Tista obstrukcija funkcijonira izbornno. Kako, se je pokazalo v zadnji odsekovih sejih. V tej je baron Schwägel razpravljal o reji prešičev v Šleziji tako obširno, tako vsestransko in temeljito, da bi njegov govor rabil lahko kot učna knjiga na kmetijski visoki šoli, dočim je poslanec Peschka razpravljal o bedi kmetijstva in premel vse to, kar se je tekom zadnjih desetih let o tej stvari povedalo, povrh pa ponovil skoro dobesedno svoj lastni govor, kateri je imel predlanskim v zbornici in kateri je zabeležen v stenografičnem zapisniku.

V tem, ko se tako na jedni strani zavlačujejo razprave v nagodbenem odseku in sicer z očitnim namenom, preprečiti, da bi prišla nagodba pravočasno v zbornico, se delajo na drugi strani priprave za obnovitev očitne obstrukcije. Kdaj se zopet začne že ni gotovo, a da se začne, o tem ni dvoma. Nemški nacionalci so povsem formalno sklenili, da se zopet lotijo obstrukcije in so o tem obvestili tudi druge nemške stranke. Nemški nacionalci hočejo samo dopustiti, da se dožene razprava o regulaciji plač državnih slug, o trgovinski pogodbi z Japonsko in k večjemu še o lokalnih železnicah, razen tega pa nečejo dopustiti nobene razprave, absolutno nobene, zlasti pa hočejo, kakor je povedal poslanec Prade svojim liberškim volilcem, nemudoma začeti najbrezobzirnejšo obstrukcijo, ako bi prišla katera nagodbena predloga v zbornico.

Za povod in opravičenje obnovljene obstrukcije

hočejo Nemci porabiti češke postulate, ker menda uvidevajo, da bi bilo vendar nekam čudno, ako bi le radi jezikovnih naredb zopet začeli prejšnjo radikalno taktiko, in so v ta namen tudi vložili po dr. Hohenburgerju posebno interpelacijo, češ, ako vlada nanjo ne odgovori, bo to vzrok vznemirjenju in obstrukciji, če pa odgovori, bodo radi odgovora vznemirjeni in začnó obstrukcijo.

Obstrukcija je torej na vsak način zagotovljena, ker na to pač ni misliti, da bi nemški nacionalci svoj sklep preklicali, a gotovo je tudi, da ne bo dolgo trajala. Obziri, katere je vlada doslej zaradi cesarjevega jubileja imela, odpadejo sedaj in vlada se bo morala odločiti na energičen in brezobziren korak proti obstrukcionistom ali pa pred njo kapitulirati. Notranjepolitična kriza, ki traja zdaj celo leto, se mora že jedenkrat rešiti, saj silijo vse razmere na to, da se položaj definitivno razbistri in je prav radi tega gotovo, da bodo cesarjevemu vladarskemu jubileju sledеči dnovi velike važnosti.

Učiteljsko gmotno stanje na Goriškem.

S Tolminskega.

Mnogo let so nas odlašali zarad slabih letin, potem se nas je mamilo in motilo več let s zemljiski - obveznim - ali zemljiski - odkupnim davkom, češ ta davek 8%, odpade deželi leta 1895. in isti se obrne na izboljšanje učiteljskih plač. To so povdarjali in nas zagotavljali na naše prošnje, spomenice in deputacije gg. poslanci izza časa vodstva g. viteza dr. Josipa Tonklija. Večkrat smo učitelji vprašali in prosili za izboljšanje tudi na političnih shodih, a večkrat nam je g. vitez zagotavljal, da se nam bodo leta 1895. plače prav gotovo izboljšale, ker se v ta namen obrne onih 8% zemljiski - odkupnega davka, da ne bode dežela tako nič občutila. Tega mamilo so se poprijeli tudi novoizvoljeni gg. poslanci. Zemljiski - odkupni davek je dežela res poplačala leta 1895., a o izboljšanju učiteljskih plač ni hotel nobeden nič več slišati! Šlo je leto 1895. že davno v večnost, pustivši nas reveže na cedilu. Molčali in trpeli smo pomanjkanja zarad posebnega spoštovanja, udanosti in ljubezni do naših

novoizvoljenih gg. poslancev. A že tri leta traja stará pesem. Mami in slepiti nas bi hotela cenjena „Soča“ trdeč in povdarjajoč, da so gg. poslanci zapustili dež. zbor zaradi deželnega šolskega zaloga, in zaradi šolskega zaloga so se razbila zadnja pogajanja itd. Se vê, tako kaže zdaj povdarjati nasproti učiteljskemu gibanju za eksistenco. Ali meni cenjena „Soča“, da smo učitelji v žaklu, da ne vidimo in ne slišimo ničesar, ali misli, da ne opazujemo in ne sledimo dogodkom v deželi? Mi nečemo sicer nobenemu nič očitati, navajamo le postavo, številke, citate in fakta in tako bi lahko naveli cele strani cenj. „Soča“ iz prejšnjega leta, zakaj so zapustili gg. poslanci deželnih zborov in do sedaj ni še povedala, zakaj so se prav za prav razbila zadnja pogajanja v celem obsegu. Mi radi verujemo, da mej drugimi točkami in zahtevami, bil je tudi deželni šolski zalog, a v kakošnem obsegu in s kako gorečnostjo in očetovsko skrbjo za bedno učiteljstvo se je za ta zalog delalo, pove nam cenj. „Soča“ rekoč: „Ali mari menijo ti zabavljati (učitelji), da slovenski deželní poslanci sploh nimajo drugega posla nego le z vprašanjem o učiteljskih plačah?“ In zopet: dobivši deželni šolski zalog, je izboljšanje učiteljskih plač le še vprašanje časa. Ho, ho! Saj sem rekel, stará pesem. Hvala lepa na odkritosni izpovedi! Ali naj ima učitelj še koje upanje, še kojo nado?

Naša obupnost in pomanjkanje se razteza daleč — je brez konca in kraja. Sinovi in hčere večinomaubožnih starišev, podali smo se v šole. Prestopivši na učiteljske, navezani smo bili samo na državne štipendije, koje smo pa dobivali šele konec prvega ali v začetku drugega semestra. Jedli smo le jedenkrat, največkrat dvakrat na dan, a še takrat je stala gospodinja in gospod nad nami, zahtevajoč plačilo, sicer ne dobimo jesti. In to je trajalo celi prvi semester. V takih mukah in težavah, od doma nobene podpore dobivajoč, hodili smo lačni in potrti v Kopru na molo pričakovat g. viteza Klodiča, da nam pové, kdaj pridejo štipendije. A štipendij le ni bilo. O kako mučno in težavno smo podpore pričakovali! Hodili smo popraševat ravnatelja gosp. Revelanteja, a podpore le ni bilo dolgih 4 do 5

psalmov še kaj drugega iz svetega pisma ter zato opustila ali skrajšala kako drugo knjigo.

„Veliki katekizem ali krščanski nauk“. Na novo prirejeni Kanizijev katekizem, katerega so 9. aprila 1894. leta zbrani avstrijski škofje potrdili, se nam tu podaja v slovenskem prevodu. Velike vrednosti je katekizem zato, ker je poraben tudi kot šolska knjiga, in sicer za prve razrede meščanskih in srednjih šol. Vprašanja in odgovori brez zvezdic so za prvo stopnjo, za drugo stopnjo se pridenejo vprašanja in odgovori z jedno zvezdico; za tretjo stopnjo je pa ves katekizem.

Reči moramo torej, da je družba sv. Mohorja i letos častno rešila svojo nalogu; odbor se je resno trudil, da povsem ustrezje svojim čitateljem. Pričakovati in upati je, da bodo poverjeniki dobivali od leta do leta več členov tej dični družbi, ki naj širi in dviga kulturo Slovencev!

Želeli bi pa tudi, da poskrbi odbor v bodoče i take spise, ki obravnavajo v poljudni obliki tudi najaktuvalnejša svetovna, socijalno-politična, narodno-gospodarska in kulturna vprašanja, ki bude v členih odločno narodno zavest ter širijo poznanje teženj in vseh različnih pridobitev bratskih slovanskih narodov.

LISTEK.

Knjige družbe sv. Mohorja.

(Konec.)

„Slovenske večernice“, 51. zvezek prinašajo tudi mnogo zanimivega čtiva za priprosto ljudstvo, kateremu so posebno namenjene. Na čelu jim je životopis dr. Jožefa Muršeca, kateri se je veliko trudil za svoj narod in njegovo zavest in sicer kakor pisatelj in izboren dušni pastir. Životopisu sledi pesem „O Bog, o Bog, kak' srečen sem!“, katero je zložil dr. Jožef Muršec v svojem 89. letu. „Strašen božični večer“, spisal Žaljski, je spletki polna povest, nad katero se bode naš kmet vsekakor naslajal. Pisana je v lepi, gladki slovenščini. „Blaga srca“, povest iz duhovniškega življenja, spisal Anton Medved v vezani besedi, je čedno delce. Preverjeni smo, da bo narodu ugajala. „Tema in luce“, spisal F. S. Šegula. Povest iz časov Kristusovih. Boj mej pogansko nevero, živostvom in pravo vero Kristusovo, pomilovanja vredno stanje gobovcev, čudovito zaupanje gobove matere in hčere v Kristusa, kateri vsled svoje trdne vere ozdravita, je vsebina te povesti, katera bode

našemu vernemu ljudstvu brez dvojbe najbolj uga-jala. Milieu je zares prav zanimiv.

Končno naj se še pojavljam izrečemo o Kodrovem kratkem, pripreti poveščici „Na Vrhovju“. Večernice zaključuje narodna pripovedka „Stekleni most“, zapisal J. Krenčnik.

„Poljedelstvo“. Slovenskim gospodarjem v pouk, spisal Viljem Rohrman. II. del tega koristnega dela obsega temeljito razlag o rastlinskem življenju, kako je nastala zemlja, iz česa je sestavljena itd. Nadalje nas pisatelj poučuje o podnebju, t. j. o topotli, svetlobi, vodi in vetrovih. Tudi izvemo tu, kako je obdelovati, izboljšati in gnojiti zemljo, kako in kdaj je sejati ter kako treba oskrbovati rastline. Končno izvemo še mnogo dobrega o žetvi in shranitvi poljskih pridelkov. Knjiga obsega tudi mnogo slik, kmetijskega orodja, rastlin itd., katero služijo v razlagu povedanega. Brez dvojbe bode ta knjiga vsakemu kmetovalcu prav dobro došla.

„Zgodbe svetega pisma“. Slovencem priredil in razložil dr. Frančišek Lampe. — Peti snopič svetega pisma obsega same psalme. Knjigo diči tudi precej lepih slik. Jezik je vseskozi krasen. Zdi se nam pa, da „Zgodbe“ prepočasi izhajajo. Bolje bi bilo, da bi nam bila podala družba poleg

mesecev. To so bile muke, koje se ne dajo popisati, koje ne more človek povedati, le oni, kdor skuša, čuti in vé, kaj se pravi ptuj kruh jesti, pomanjkanje trpeti in stradati. Že takrat na učiteljišču je več mladeničev opešalo, obnemoglo tako, da so dobili kal bolezni in vsled hiranja kmalo potem, ko so stopili v službo, umrli. Takih slučajev je mnogo. In ko je učiteljiščnik dovršivši svoje študije stopil na Goriškem v javno službo kot podučitelj s 300 gld. plače, bilo mu je malo pomagano. Zopet je moral trpeti pomanjkanja in stradanja. In nič bolje se baje ne godi našim slov. kandidatinjam. In tako trpi učitelj pomanjkanja brez konca in kraja. Ali smo učitelji jice obsojeni za večno pomanjkanje trpeti! Ali ne pride nikdar rešitve dan?

Pomanjkanje živeža, mučna skrb v tem oziru za družino, šolanje otrok, vsestransko zadolženje itd. jemlje učiteljstvu pri ljudstvu potrebni ugled in ga dela za šolo nesposobnega. Učiteljstvo je polno težav in skrbij za eksistenco in ljudstvo dobro vé, da človek velja, kar plača. Zato pa nima in ne more imeti do učitelja potrebnega spoštovanja. V šoli tarejo in mučijo učiteljstvo vsakovrstne skrbi in zaman se tradi jih odstraniti, da bi bil pouk zanimajši in uspešnejši. Učitelj se sicer bori na dve strani, a učenje ni zanimivo in zato ni tudi dovoljnega uspeha. In teh neuspeshov so krive prečle plače.

Koliko več bi naredil učitelj v šoli vesel in zadovoljen in ponosen na svoj vzvišen stan, ako bi bil prost mučnih skrbij za sebe in ljubo mu družno ter drage mu otročče! Koliko več bi naredil zunaj šole v prid in povzdigo ljudstva! Saj še zdaj pri vsei revščini vidimo učitelja delujočega pri vseh društvih, pri vseh narodnih podvzetjih, v privatnem poučevanju mladine za sredoje šole itd. itd.

Kdo poučuje cerkveno in narodno petje, kdo poučuje tamburaše in godbo sploh? Ni-li učitelj pri vsakovrstnih trgovskih, kmetijskih, mlekarških in drugih gospodarskih zadrugah delujoča moč? On žrtvuje čas in svoje borne groše v prid in napredek ljudstva. In zato ga ne bode to sicer ubogi, a pošteno in pravično ljudstvo nikdar zapustilo, nego delilo bode ž njim dobre in slabe letine, manjše in večje davke, veselja in žalost, trpljenje in radost.

Koliko bolj bi se učitelj nadaljno izbraževal, ako bi imel za to potrebna sredstva. Koliko bi lahko za šolo in ljudstvo potrebnega in koristnega pisal, ako bi bil le deloma mučnih skrbij prost. Učitelj je unet za delo v šoli in zunaj šole, a revščina in pomanjkanje ga muči in tare, da ne more storiti, kar želi, in bi rad za drago ljudstvo, za mili narod storil. Pomanjkanje in revščina otrpne, umori človeka-učitelja, otrpne in umori vzgojitelja, umori ga tembolj, ko vidi, da ni nobenega upanja na kako zboljšanje. Posledica temu je skrajni obup učiteljstva in nepovoljni uspeh v šoli in zunaj šole. Gmotno pomanjkanje in revščina ne škoduje le učiteljstvu, nego tudi šolstvu in ljudstvu sploh.

In zdaj pride še nekoje cenj. časopisje, ki udriha po nas z gorjačo, zmerja in psuje nas z rogovileži, izdajicami, vladnimi agitatorji itd. itd.

Zakaj ste pa upletli v prvi vrsti cenj. Sočani naše priprosto in naravno potezanje učiteljstva za zboljšanje svojega siromašnega gmotnega stanja in isto zanesli v politiko na najvišji klin? Ali morabiti zaradi par v ogorčnosti izrečenih besed, ki so utekle dvema dopisnikoma (jeden baje iz Istre in drugi iz Vipavskega) gg. deželnim poslancem? Ali meni dotično cenj. časopisje, da je naredilo gg. poslancem uslugo? Mi menimo, da ne. Veliko bolje bi bilo, da bi se istih par besed prezrlo, vsled kajih ne bi mogel in ne bi smel biti užaljen skušan značaj — mož — poslanec. Lahko in brez skrbi bi vsi skupaj delali učitelji, gg. poslanci in cenj. časopisje, da bi se ugodno rešilo v najkrajšem času pereče učiteljsko gmotno stanje na Goriškem. Bati se ni treba niti gg. poslancem niti cenj. časopisu, da bi učiteljstvo koga izdajalo ali dolžilo. Nasprotno. Pojasniti hočemo na viših mestih stvari, kakoršne so in njih uzroke. Mi se ne bojimo povedati tudi na viših mestih onega, ki je največ krič uboštva ljudstva in učiteljstva na Goriškem. Lahko in brez skrbi bi tedaj delali vsi skupaj za ugodno rešitev učiteljske bede. Ako je nastala vsled našega naravnega gibanja za zboljšanje gmotnega stanja v prid in korist bednemu učiteljstvu, v prid in v korist šolstvu, v prid in napredku milemu našemu narodu, koja napaka, katera nauskrižnost, provzročila je isto v prvi vrsti cenj. „Soča“. Mi odvračamo v tem oziru odčeno vso krivdo in vsa očitanja od sebe.

Opomnja: Prosim č. gg. tovariše ne napadati in žaliti nikogar, nego navajati fakta. Saj so fakta zadosti občutljiva in britka. Niso vti naši občutki in privatni razgovori za javnost. Nasprotno pa svarim vse č. gg. tovariše, ki misijo in pišejo, kakor znani tovariš prijatelj v cenj. „Soča“ št. 89. „Razbremenite kmete, pomagajte učiteljem“. Neobhodno potrebno je, da začnemo v prvi vrsti skrbeti za se in svoj stan toliko bolj, ker je zboljšanje učiteljskih plač predpogoj in v soglasju ter v najtegnejši zvezi z oživljenjem in napredkom šolskega pouka in omike, z napredkom našega ljudstva in milega naroda. Bodimo možje, učitelji, vzgojitelji vedno in povsod ter vrvnajmo svoje postopanje tako, da nam bode v čast in korist!

— c. ne baronstvo, pa kaj druga — var, kar je za- služil.“ Izvrstno! Boljše bi se za „Našo stražo“ ne moglo delati reklame, kakor je delata „Slovenec“ in „Slovenski List“.

— (Klic po odpomoči.) Iz pasniških krogov prisilne delavnice se nam piše: Pazniki smo uboge pare. Služba je težka, plača pa tako majhna, da pri sedanjem draginji, ko so jajca po 3—4 kr., ni več izhajati. Povrh pa moramo še prenašati vsake vrste očitanja od strani občinstva, posebno zavoljo velike surovosti prisiljencev. Res je, da prisiljeni pri delu včasih tako grdo preklinjajo, da je strah, pa naši opomini nič ne pomagajo. Treba bi bilo, da jih duhovni gospod v roko vzame. Podivjanost je taka, da je že ni več prenašati. Pa kaj bi ne bila, ko so mej prisiljeni taki, ki še očenaša ne znajo, celo taki so vmes, ki še križa ne znajo narediti. Prejšnji gospod so se veliko bolj brigali za prisiljence, so jih vsaj naučili moliti, sedanega gospoda pa nikoli ni doma. Če kdo zanj vpraša, se sliši smerom, gospod so v gostilni svojega svaka, kjer je tudi kancelija „Slovenskega lista“, če pa gre kdo h gospodu in kaj reče zavoljo tega, ker nekateri prisiljeni ne znajo moliti, drugi pa še križa ne znajo narediti, potem ga gospod oštejejo. Prejšnji gospod so bili veliko več doma, kakor sedanji. Slišimo, da je visokočastiti deželnici odbor gospoda kurata nekaj preganjal zavoljo „Slovenskega lista“. Saj ni bilo treba. Visokočastiti deželnici odbor naj le prisili gospoda kurata, da bo v delavnici in da bo svojo službo tako opravljal, kakor se spodobi, pa ne bo imel časa, v Gradiščah „rostpratljne“ jesti in za „Slovenski list“ pisati. Če morajo gospodje uradniki natančno opravljati službo in če jo moramo mi pazniki, zakaj bi jo pa gospod kurat ne? Pazniki dobro čutimo, na kaj bi se pri prisiljencih moral gledati v prvi vrsti, pa od nas se ne more zahtevati, da bi krščanski nauk podučevali. Kdor je torej zavoljo obnašanja in preklinjanja prisiljencev nejevoljen, naj ne misli, da smo tega mi krvi, ki imamo že tako zelo težavno službo, pa smo zelo slabo plačani!

— (Gostovanje gospe Ljerke pl. Šramove,) ki nastopi jutri v slavn Shakespearovi veseioigri „Kako se kroté ženske“, objavlja slovenskemu občinstvu izvanreden, pa tudi prekrasen učitek. Gospa Ljerka pl. Šramova Slovencem ni neznana, kajti vsem je še v najprijetnejšem spominu izza I. 1894., ko je nastopila na slovenskem odru kot gost tri vedere zapored ter je žela takrat priznanje publike in časopisa v toliki meri kakor menda nobena druga jugoslovanska dramatska umetnica. Gospa Ljerka pl. Šramova je sijajen talent, kakoršni se le redkoma porajajo. Pred desetimi leti, I. 1888. je nastopila kot mlado deklece prvič na zagrebškem odru ter postala že v nekaterih letih odlična umetnica, s katero se po pravici ponaša hrvatsko gledališče. Kot hči ugledne rodovine — oče gospe pl. Šramove je bil deželnozborski podpredsednik, drž. poslanec in jeden prvih odvetnikov v Zagrebu — ni bila vrgojena za umetniško karijero, izvolila pa si jo je iz poklica sama, in danes — komaj 24 let stará — je mej prvimi igralkami na slovenskem jugu, čislana in velepriljubljena v Zagrebu, Spletu, v Belegradu, pa tudi v Ljubljani. Gospa pl. Šramova je sijajna gledališka prikazen, krasotica v celem pomenu besede, temperamentna in gorko čuteča, plemenita umetnica največje inteligence. Ta izvrstna igralka — katere slike sta razstavljeni v izložbi Schwentnerjeve knjigotržnice — nastopi jutri, v torek, in naše občinstvo jo pozdravi kot ljubo znanko najprisrečnejše!

— (Odvetniška zbornica) ima v petek dne 2. decembra povodom cesarjeve vladarske petdesetletnice v porotniški dvorani slavnostno plenarno sejo.

— (Slovensko gledališče.) Tretjakrat v tekoči sezoni so peli v soboto „Marto“ in to prav dobro. Odlikovali sta se v igri in petja zopet zlasti gospici Šastna in Radkiewicz, vso pohvalo zasluzijo gospodje Rasković, Nelli in Fedyczkowski. Vse te je občinstvo večkrat odlikovalo skupno in posebe z glasnim ploskanjem, kar so tudi v polni meri zasluzili. Pohvaliti moramo tudi zbor, ki je pel, razen malenkostne netočnosti v prvem dejanju, prav dobro in tudi živahnog igral.

— (Družbi sv. Cirila in Metoda) na ljubo so se sošle v četrtek, 17. t. m., v ljubljanskem „Narodnem domu“ sledeče č. odbornice ljubljanskih ženskih podružin. Od šenklavško frančiškanske gg.: Franja dr. Tavčarjeva (prvomestnica), Ana Lahova (podpredsednica), Franja dr. Gregoričeva, Julija dr. Frjančičeva, Berta Kušarjeva, Marija dr. Zupančeva; od šentpeterske gg.: Marija Trčekova (podpredsednica), Marja Grošeljeva, Josipa Furla-

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 28 novembra.

— („Naša straža“) Po prvem občnem zboru „Naše straže“ je „Slovenec“ slovesno izjavil, da radi tega društva ne mara prepira in da se bo izogibal vsemu, kar bi moglo prouzročiti polemiko. In kakor navadno, ostal je tudi v tem slučaju možbeseda cel teden, do sobote. Dlje pa seveda svoje oblube ni mogel držati in je priobčil podlistek, kateri ima najbrž na vesti kako prismukneno farče. Listek naj bo humorističen, v resnici pa je tak, da se je zjokati nad pisateljevo neslanostjo. Očitno je, da bi „Slovenec“ rad izval polemiko in isti namen ima tudi odbornik „Naše straže“ in neodgovorni urednik „Slov. lista“, ki se ni sramoval, zapisati mej drugim tudi to-le: „Razburjenost dra. Tavčarja je pač umevna, saj se bliža 2. december. Tudi drugi, ne samo on, so razburjeni, a ne nosijo razburjenosti mej ljudstvo. Prišlo bo, prišlo, če tudi

ova, Marija Sajevčeva, Marija Vrančičeva, — gospice: Helena Bavdeko, Josipa Poreta, Marija Pintarjeva, Marija Stupčeva; od Žentjakobsko-trnovske gg.: Ivana Zupančičeva (prvomestnica), Marija dr. Kušarjeva (podpredsednica), županja Milica Hribarjeva, Josipa Vidmarjeva, Gabrijela Žužekova, — gospice: Jelica Lozarjeva, Brigit Souvanova, Lea Trtnikova. Kot odpisanki litijskih Slovenk se niste strašile poti za rodoljubne namene in ste tudi prihiteli: gospa Terezina Svetčeva in gospica Ljudmila Goblekova. Pri seji je bil navzoč družbin prvo mestnik g. Tomo Zupan. — Sklenile so imenovanke v tem dosti dolgotrajnem posvetovanju veliko domoljubnega, česar se potrudijo izposlovali vsaka po svoji moći. Večino svojih ukrepov izročé družbinemu odboru, naj bi je sčasoma oživotvoril. Gledate bliža joče se dôbe opozarjajo tu zbrane Slovenke že sedaj — naj bi oni, ki še pišejo, ob novoletnih voščilih rabili le samo teh domačih razglednic, ki so izdane družbi v korist. Ali naj se pa z denarjem, družbi darovanem, sploh odkopujejo voščil. — To zasedanje je jasno zopet pokazalo, kje da je družbi sv. Cirila in Metoda glavna opera. — Naše trudoljubive Slovenke naj pa Bog pozivl!

— (*Urania - Vorträge in Laibach*) pod tem naslovom prinaša „Laib. Zeitung“ od 26. t. m. dolgo reklamo za nekoga potovalnega učitelja Müllerja. Kdor ve, kakre krasce predstave da je uprizarjal „Urania“, na Dunajski razstavi in preje že v mnogih tujih velikih mestih, ta pričakuje nekaj izvanrednega od gosp. Jurja Müllerja. Če je prečital veliko notico „Laib. Ztg.“, se mora v svojem domnevjanju čutiti še podkrepljenega. Zlasti, ker je citirana celo ocena nekega profesorja, kipeče hvale polna. Ravno tako reklamo je zbijal gospod Müller tudi v Gradcu in dosegel razprodane predstave in — hvaležno publiko. To je pa bilo mogoče le, ker je občinstvo sestajalo večinoma iz starih dam in penzioniranih gospodov, kojim so najnadvnejši naravoznanski pojmi španska vas. Razkazovanja g. Müllerja so namreč cisto navadne meglene podobe, ali laterna magica — vsaj učinek je isti. Na velikem platnu se prikazivajo povečane barvaste podobe. In to je ravno: graška reklama govori o krasnih, dovršenih slikah, ki imajo stalno umetniško (sic!) vrednost. Ljubljansko oznanilo se izraža podobno. V resnici so pa podobe deloma take, da se o njih ne more reči nič slabega, deloma naravnost slabe, surove. To so zlasti one, ki so pokrajinskega značaja, na pr: razburjeno morje, ki bije ob breg. Valovi leže v „streneh“ na skalovju, kakor kislo zelje; tudi barva spominja na to prikuho; na prvi podobi, ki jo g. Müller pokaže, so skale, ki zelo spominjajo na čokoladno torto. Morje ima povsodi neukusno zeleno barvo brez bleska, kakor na slabem gledališkem prospektu. Boljše, ali recimo dobre so podobe, na katerih je videti morske živali, črve, anemoone, poiže itd. Ali kdor je imel jedenkrat v reki Mayerjev ali Brockhausov leksikon ali pa kak prirodopis za maldino, je videl ravno tako dobre, oziroma boljše reprodukcije podmorskega življenja. Kdor ima doma večjo kamero obskuro in vtakne vanjo tako podobo, bo imel isti vzhitek, kakor pri predstavah Müllerjeve „Uranije“. — Gledate predavanja g. učitelja, o katerem piše list, da človeka prisili, da mu sledi itd., budi povedano, da se gosp. Müller sprehaja po takih zemljepisih in naravoslovnih splošnostih, kaščne mora vedeti vsak absolviran spodnje gimnazijec, sicer bi bil imel že v prvi šoli dvojko iz „naturgešichte“. — Za mladino ljudskih šol, za prosto ljudstvo, ki nima prilike, študirati čez a b c in „enkrat eno“, imajo pa Müllerjeva predavanja vsekakor velik vzgojilen pomen, ker za te kroge je to novo; ravno tako tudi za gotov del ženskega sveta, ki se pri nas v Avstriji v celiem zoolog je uči samo za dotočno šolsko uro in pozneje ne razloči niti tigra od leoparda. Za tako občinstvo je predavanje gospoda Müllerja na mestu. In po tem bi moralno biti tudi priporočilo njegovih predstav. — To pa, kar zdaj piše „Laib. Ztg.“ in kar so pisali graški listi, to je mistifikacija in nedostojno. — Seveda mora tudi g. Müller živeti in ravno kruni, ki si ga je izbral, ni lahek; ali da s tem, kar je res na stvari, združuje tudi nekak „Gimpelfang“, to ni prav. — Bodite še omenjeno, da je v Gradcu, kot pameten trgovec, hotel kazati tudi podobo, ki predstavlja Bismarcka kot kovača Nemčije; voda je pa stvar prepovedala. Menda zaradi tega tukaj ni noben list zabavljal čez kakovost Müllerjevih razkazovanj — da še celo vence so poklonili možu. Bog požegnjaj!

— (*Deželna plačilnica*) Finančno ravnateljstvo naznana, da bo tukajšnja c. kr. deželna plačilnica dne 2 decembra 1898. l. izplačevala pokojnine in preskrbovalnine le mej časom od 8. do $\frac{1}{2}$ 10. ure in od $\frac{1}{2}$ 12. ure dopoludne pa do 2. ure popoludne.

— (*Ustanove*) Povodom praznovanja 50letnega vladanja Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. ustanovi trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko v Ljubljani: a) Deset ustanov po 10 gld. za onemogle obrtnike, ki imajo domovinstvo na Kranjskem; b) deset ustanov po 50 gld. za učence in učenke na c. kr. obrtnih šolah v Ljubljani, ki imajo domovinstvo na Kranjskem; c) tri ustanove po 80 gld. za učence na c. kr. obrtnih šolah v Ljubljani, ki imajo domovinstvo na Kranjskem. — Povodom smrti preljubljene cesarica Eli-

zabete v trajen spomin Njego Veličanstva ustanovi trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani: pet ustanov po 20 gld. za onemogle uboge vdove obrtnikov, ki so imeli domovinsko pravico na Kranjskem.

— (*Okraino uditeljsko društvo za okraj Kranj*) ima dne 1. decembra svoj jourfixe v Kranji pri g. P. Mayerju ml. Začetek ob 2. uri popoldne.

— (*Občinske volitve v Ormožu*) Nemci so tudi letos zmagali pri občinskih volitvah v vseh treh razredih. Bali so se posebno za tretji razred, v katerem so slovenski kandidati dobili znatno število glasov.

— (*Slovensko pevsko društvo „Vranska Villa“*) sklenilo je pri svoji zadnji odborovi seji prirediti v letošnjem predpustu dva velika koncerta in sicer dne 15. januvarja in dne 2. februarja, kar najbližji kraji blagohotno na znanje vzemejo. Razunega priredi družtvu vsake 14 dni pevski večer.

— (*Ubegel kaznjene*) Iz mariborske kaznilnice je te dni pobegnil 22letni Alojzij Šrepinko, kateri je bil radi ropa in javnega nasilstva obsojen na 15 let težke ječe. Šrepinko si je znal poskrbeti žensko obleko in mu je ta omogočila, da je pobegnil.

— (*Akad tehnisko društvo „Triglav“ v Gradiču*) priredi dne 2. decembra t. l. v družbeni čitalnici ob 8. uri zvečer IV. redni občni zbor s sledenim vsporedom: 1. Čitanje zapisnika III. rednega občnega zabora. 2. Čitanje zapisnika bratskega društva „Slovenje“. 3. Poročilo odborovo. 4. Poročila klubov. 5. Slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

* (*Mati okrala hčer*) V Gradiču se je na počti zgodilo nenavadno slěparstvo. Na neko Sch. je došlo denarno pismo, na katerem je bilo zapisano 300 gld., v resnici pa je bilo v pismu 20.000 gld. Po denar je prišla ženska, ki se je legitimirala z delavsko knjižico in je pripeljala seboj še neko žensko, ki je dejala, da jo pozná. Črez nekaj dñi pa se je izkazalo, da je vzela pismo neprava ženska, namreč mati adresatinje, ki je z denarjem pobegnila.

* (*Samomor kapitana*) Kapitan Matija Glabalj iz Pelešca v Dalmaciji je pred kratkim skočil v morje, ko je viječna ladija „Iztek“ plula proti ameriški obali. Ostavil je vse račune povsem v redu in jedno pismo na svojega strica. V pismu je natanko zapisano, kje je bila ladija v istem času, predno se je usmrtil. V jutru ni našlo moštvo kapitana več v njegovi kabini, na postelji pa je dobilo list z besedami: „Odpustite, bratje!“ Na mizi je gorela sveča, poleg nje je pa ležal molitvenik.

* (*O francoskih židih*) „Ham. Courier“ piše: Izmed 11 do 12 000 židovskih družin v Parizu je k večemu 5 do 600 prav zelo bogatih, ki zavzemajo v bankah in na borzah odlična mesta. Rothschilda imetje se ceni na več milijard. Poleg njega moramo imenovati še Heineja, Fouida Dryfusa, Schnapperja, Hirša, Erlangerja, Königswaterja, Camonda, Ephrussija, Haberja, Hünzburga itd. Vsi ti delajo tudi velike kuplje v inozemstvu, celo v Rusiji in v Južni Ameriki. Rothschild je na Francoskem najbogatejši posestnik zemljišč in vinogradov. Vsa njegova zemlja meri nad 180 000 ha. V Parizu samem je največ hiš njegovih. Ostali 2 do 300 izraelskih družin, ki so tudi zelo bogate, se peča v večini z obrtnimi podjetji vsake vrste, tudi s knjigotržtvom in tiskom. Kuplja z dijamanti, s starimi ali novimi umetninami je skoraj vsa v židovskih rokah. 3 do 400 židov je častnikov in uradnikov, mnogo je zdravnikov, zemljemercev, profesorjev, pisateljev, glasbenikov, gledaliških igralcev. Od omenjenih 5 do 600 najbogatejših židovskih družin jih je prav malo, katere ne bi imelo v rogovini kristjanov. Štiri ali pet žensk iz Rothschildove družine je krščenih in so omogočene s kristjanji. V najmanj tridesetih ali štiridesetih rodotinah so vse hčere krščene in omogočene s kristjanji. Več bogatih rodotin se je popolnoma pokristianilo. Francosko pleme in imenitnejše meščanstvo je že stopilo v svašto z židovskimi rodotinami. Slično je tudi pri drugih židih do najrevnejšega.

Darila:

I. izkaz prispevkov slovenskih občin za cesarjev spomenik v Ljubljani. Občina: Vrhnika 200 gld., Črnomelj 20 gld., Novo mesto 100 gld., Žilice pri Sv. Vidu 20 gld., Vodice 20 gld., Methika 100 gld., Rakov 50 gld., Vipava 25 gld., Idrija 50 gld., D. M. v Polju 50 gld., Kranj 300 gld., Rudnik 40 gld.

Uredništvu našega lista so poslali:
Za družbo sv. Cirila in Metoda: „Veseli Škrjančki“ 10 kron. Živelji rodoljubni darovalci in njih nasledniki!

Telefonična in brzjavna poročila

Dunaj 28. novembra. Cesar se je včeraj zjutraj vrnil iz Budimpešte sem in se odpelje v četrtek zjutraj v Wallsee.

Dunaj 28. novembra. Ogerski domobranci minister baron Fejervary proglaša govorico, da je svojo znano izjavilo v ogerskem državnem zboru storil vsled pritiska od zgoraj, kot popolnoma neosnovano.

Dunaj 28. novembra. Včeraj zjutraj se je na raznih mestih, tako v Kirchbergu, v Kirchwangu ob Severniku primeril precej močan potres.

Praga 28. novembra. Nemška dijaška „Lesehalle“ je včeraj praznovala svoj jubilej, na kateri je prišlo jako mnogo buršev iz Nemčije, kateri so si dovolili predzne provokacije. Zlasti na komersu so se primerile čudne reči. Mej govorom zastopnika berolinskih buršev so dijaki kričali: „Heil Alldutschland“, vsled česar je vladni zastopnik — zagrozil z razpustom. Slavnostni govor je imel Funke, ki je zdaj na stara leta postal še — pangerman. Zatrjeval je, da Nemci ne pozabijo, da so po jeziku, po zgodovini in po kulturi z brati v Nemčiji jedini, dasi se je iz 36 državic ustanovila jedna velika Nemčija, v kateri ni Avstrije, ter potem deklamoval, da Nemci nimajo 32, ne 26, ne 24 postulatev, nego da zahtevajo samo svoje pravo. Policijski komisar je Funkeju moral dvakrat poseči v govor, ker se je preveč zaletel v pangermanskem smislu. Mej sviranjem avstrijske himne so dijaki začeli prepevati — „Deutschland über alles“. Policijski komisar je vsled te impertinentne demonstracije komers razpustil, a ni dal izprazniti dvorane po policiji, ker so se dijaki izgovarjali, da so demonstrovali tovariši iz Nemčije, ki niso vedeli, da so s prepevjanjem „Deutschland über Alles“ uprizorili demonstracijo. Postopanje nemških buršev na slovanskih tleh se smatra za skrajno predzne provokacijo, posebno pa se je čuditi postopanju vladnih organov. Povodom shoda časniki je vladna vse drugačne postopala, sicer pa je grof Thun svoj čas v „Wiener Abendpost“ razglasil komunike, v katerem je političnim agentom iz Nemčije grozil z odgonom, na kar pa se je sedaj popolnoma pozabilo. Iz Prage so šli demonstrantje v Toplice, kjer so zopet rogovili s pangermanstvom.

Trst 28. novembra. Jug je včeraj proučil v mestu povodenj, kakršne že veliko let ni bilo. Morje se je vilo po ulicah in je stalo ponekod do 1 m visoko. Mnogo kletij in skladišč je bilo preplavljenih. Škoda je velika. Tramvajski promet se je moral ustaviti. Cesta v Miramar se je na jednem kraju udrla.

Reka 28. novembra. Rečica narašča rapidno. Mina Lenaz in Bačič sta že preplavljeni, papirnica je v veliki nevarnosti, ker so vsi kanali meji papirnico in Bačičevim mlinom zamšeni. Redarji in gasilci so bili vso noč na straži. Danes je morje mirnejše.

Gradec 28. novembra. Pod vodstvom barona Rokitanskega stoječa kmetska stranka je imela včeraj shod, na katerem se je izrekla za ustanovitev jedne velike nemške stranke ter za preprečenje parlamentne rešitve nagodbe, če treba z obstrukcijo. Na shodu so posebno ostro napadali nemško kat ljudsko stranko.

Gradec 28. novembra. Na pokopališčih pri Sv. Lenartu in pri Sv. Petru, kjer sta pokopani žrtvi lanskih noremberških izgredov so včeraj socijalni demokrati priredili malo demonstracijo. Položili so s primernimi govorice na groba.

Inomost 28. novembra. Tukajšni nacionali so včeraj priredili pangermansko demonstracijo v obliki Bismarckove slavnosti, na kateri se je posebno viharlo pritrjevalo klicem „Proč od Rima“. Slavnost se je zaključila z „Wacht am Rhein“.

Narodno-gospodarske stvari

C. kr. trgovinsko ministerstvo poroča trgovinski in obrtniški zbornici, da se boste vršili javni licitaciji za dobavo 1000 platnenih vreč za žito in 1000 platnenih posod za napajanje konj dne 30. novembra t. l. ob 10. uri dopoludne in za dobavo 200 rogov za pehoto in 150 kavalerijskih trompet, dne 16. decembra t. l. ob 10. uri dopoludne v poslopij kr. rumunskega ministerstva (intendantni oddelki). Podrobnosti se lahko upogledajo vsak torek in vsako soboto od 9. do 12. ure dopoludne pri imenovanem ministerstvu. — Kakor poroča c. kr. trgovinsko ministerstvo trgovski in obrtniški zbornici, objavila je „Gaceta de Madrid“ dne 18. novembra kraljevski dekret z dne 17. novembra t. l., s katerim se potrjuje zvezek s pogoji za neko še ne določeno ponudbeno razpravo v svrhu dobave decimalnih tehtnic (vásulas) za carinske urade španskega polotoka in balearskih otokov.

V torek, dne 29. novembra 1898.

Gostovanje hrv. umetnice gospe Ljerke pl. Šramove.

Kakó se kroté ženske.

Veseloigra v 5 dejanjih. Špisal Willian Shakespeare. Pôslo-
venil **. Reziser g. Rudolf Inemann.
Blagajnica se odpre ob 7. ur. Začetek ob $\frac{1}{2}$ 8. ur. Konec
ob 10. ur.
Pri predstavi sodeluje orkester c. in kr. pešpolka št. 27.
Prihodnja predstava bo v petek, dné 2. decembra.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 24. novembra: Terezija Klopčar, krčmarjeva hči, 3 mes. Poljarska cesta št. 13., črevesni katar.
Dne 25. novembra: Cecilija Uranič, užitinskega

Dne 25. novembra: Cecilia Uranic, užitninskega zakupa uradnikova vdova, 85 let., Marije Terezije cesta štev. 5, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 m.

November	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm v 24 urah
26.	9. zvečer	725 7	9 0	sr. jzah.	dež	
27.	7. zjutraj	721 0	12 1	moč. jzah.	dež	24 9
.	2. popol.	724 1	13 0	p. m. jzah.	pol. obl.	
,	9. zvečer	725 5	10 0	sr. jzah.	oblačno	
28.	7. zjutraj	729 0	7 2	sl. svzh.	dež	9 0
,	2. popol.	729 6	12 3	sl. jzah.	del. jasno	

Dunajské korze

de 28 novembro 1898

	dne 28. novembra 1898			
Skupni državni dolg v notah	101	gld.	20	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101	,	—	,
Avstrijska zlata renta	119	,	95	,
Avstrijska kronska renta 4%	101	,	45	,
Ogerska zlata renta 4%	119	,	75	,
Ogerska kronska renta 4%	97	,	55	,
Avstro-ogerske bančne delnice	909	,	—	,
Kreditne delnice	359	,	30	,
London vista	120	,	45	,
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58	,	95	,
20 mark	11	,	79	,
20 frankov	9	,	55 ¹	,
Italijanski bankovci	44	,	52 ¹	,
C. kr. cekini	5	,	69	,

Maksoo Debevc

6. H. fennovi, fennovi, praetitans

Tereška Duková - Pessák

— *Proceedings* — (1848)

Giubilano

Kazanik

VIZITNICE Národná Tiskarná priporoča

REIDORFGA

Udano podpisani javljamo, da se nahaja

mesnica turdke Juan Jager

od dne 30. t. m.

v novosezidani palači meščansko-bolniškega zaslada

—за vodo.—

in se k nadaljnemu mnogobrojnemu obisku uljudno priporočamo.

(1846-1)

Uveštovanjem

Juan Jagrovi dediči.